

Asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle
Keski-Suomen hyvinvointialue

Keski-Suomen hyvinvointialueen asiantuntijalausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle 06.10.2025

Asia: HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Lausuntopyyntö

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Keski-Suomen hyvinvointialueelta kirjallista asiantuntijalausuntoa liittyen HE99/2025 hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026. Teema: Itä-Suomen YTA

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 sisältää hyvinvointialueiden taloutta koskevan osion. Hyvinvointialueiden yleiskatteiseen rahoitukseen ehdotetaan yhteensä 27,1 mrd. euroa vuodelle 2026. Rahoitus kasvaa vuoteen 2025 verrattuna 0,9 mrd. euroa. Kasvu selittyy pääosin rahoituksen indeksikorotuksella vuoden 2026 kustannustasoon.

Hyvinvointialueiden rahoituslainsäädäntöön perustuva rahoituksen indeksikorotus hyvinvointialueindeksillä ei vastaa hyvinvointialueiden todellista vuoden 2026 kustannuskehitystä. Hyvinvointialueindeksin laskentaperusteissa painottuu yleinen ansiotasoindeksi, joka on merkittävästi alempi kuin hyvinvointialueiden ansiotason kehitys. Hyvinvointialueilla henkilöstömenot kasvavat hyvinvointialueen sopimuskorotusten ja vuoteen 2028 asti ulottuvan palkkojen ja palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman myötä yleistä ansiotasoa nopeammin. Tämä on erityisen ongelmallista, koska henkilöstömenot muodostavat merkittävän osan hyvinvointialueiden toimintakuluista. Esimerkiksi Keski-Suomen hyvinvointialueella henkilöstömenot ovat vuonna 2026 noin 50 % toimintakuluista. Hyvinvointialueindeksin mukainen tarkistus rahoitukseen on 3,25 %. Talousarvioesitykseen sisältyvässä arvioissa hyvinvointialueiden tuloista ja menoista on arvioitu menojen kasvavan 3,8 %, vaikka laskelmassa on huomioitu alueiden omia sopeutustoimia.

Vuoden 2026 talousarvion rahoituksen tasoon liittyy osalla alueista edelleen sama perusongelma rahoituksen riittävydestä kuin edellisinä vuosina. Hyvinvointialueiden ensimmäiset toimintavuodet 2023 ja 2024 olivat hyvinvointialuetaloudessa alijäämäisiä. Rahoituksen jälkikätestarkistus korjasi hyvinvointialueiden rahoituksen tasoa vuodelle 2025 ja ennusteiden mukaan vuodesta 2025 tulee ylijäämäinen kun tarkastellaan hyvinvointialueiden yhteenlaskettuja tuloksia. Jälkikätestarkistuksen määrä määritettiin koko maan tasolla. Koko maan tasolla määritelty jälkikätestarkistus kohdennettiin alueille rahoituslain määräytymistekijöiden perusteella. Vuoden 2023 yleiskatteisen rahoituksen ja toteutuneiden kustannusten välisenä erotuksena määritellyn vuoden 2025 rahoituksessa huomioidun jälkikätestarkistuksen osalta nähtiin, että hyvinvointialuekohtaisesti on merkittäviä eroja siinä, kuinka jälkikätestarkistus vastasi alueen yleiskatteisen rahoituksen ja toteutuneiden kustannusten välistä eroa. Näin ollen jälkikätestarkistus ei kaikkien alueiden osalta varmistanut, että rahoitus tarkistetaan siirtyneitä kustannuksia vastaavalle tasolle. Esimerkiksi Keski-Suomen

Asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle
Keski-Suomen hyvinvointialue

hyvinvointialueen osalta rahoitus jäi pysyvästi yli 40 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin hyvinvointialueelle siirtyneen toiminnan todelliset kustannukset olivat. Näin ollen myös vuoden 2026 rahoituksen taso tarkoittaa hyvinvointialueelle edelleen mittavia sopeutustarpeita sen sopeutustarpeen lisäksi, jonka ensimmäisten toimintavuosien kertyneiden alijäämien kattaminen edellyttää.

Tehtävälainsäädännön muutokset vähentävät esityksen mukaan hyvinvointialueiden rahoitusta vuonna 2026 nettomääräisesti 74,5 miljoonaa euroa vuoteen 2025 verrattuna. Hyvinvointialueiden rahoitusta vähennetään tehtävämuutosten perusteella enemmän kuin tehtävämuutokset todellisuudessa vähentävät hyvinvointialueiden menoja. Esimerkiksi demokratiarahan vähentäminen koko maan tasolla 4,9 miljoonaa euroa vähentää Keski-Suomen hyvinvointialueen rahoitusta noin 235 000 euroa. Valtuustoryhmien tukemiseen on käytetty vuosittain enintään 69 000 euroa, joten vaikka valtuustoryhmien tuesta luovuttaisiin kokonaan, tehtävämuutoksen vaikutus menoihin olisi alle 30 % rahoitukseen tehtävän leikkauksen summasta. Vaikutuksiltaan merkittävin tehtävämuutos on teknologian hyödyntäminen kotihoidossa, jonka vuoksi alueiden rahoitusta yhteensä leikataan noin 50,9 miljoonaa euroa ja Keski-Suomen hyvinvointialueella noin 2,4 miljoonaa euroa. Tehtävämuutoksen sisältö on kannatettava, mutta sitä vastaavassa rahoituksen leikkauksessa tulisi ottaa huomioon alueiden jo tekemät toiminnan muutokset teknologian hyödyntämisessä. Muutoksen hyöty ei ole realisoitavissa niin suurena kuin rahoituksen leikkauksessa on arvioitu, sillä alueet ovat jo tähän mennessä ottaneet käyttöön laajasti teknologiaa kotihoidossa.

Hyvinvointialueiden rahoitusmallissa kustannusten kasvun hallinnan kannustin alueille piti olla rahoituksen kasvussa huomioitavan palvelutarpeen kasvun leikkaus 80 prosenttiin todellisesta palvelutarpeen kasvusta. Vuoden 2026 talousarvioesityksen perusteella hyvinvointialueet joutuvat tosiasiasa sopeuttamaan toimintaansa merkittävästi tämän tarkoitetun mekanismin vaikutusta enemmän.

Keski-Suomen hyvinvointialue

Aija Suntioinen, talousjohtaja
Keski-Suomen hyvinvointialue
puh. 040 185 9985, aija.suntioinen@hyvaks.fi